

Asia: VN/11042/2025

Apuvälinepalveluiden laatusuositus ja valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2026 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Muu järjestö/yhdistys

2.1 Apuvälinepalvelua ohjaavat lait ja säädökset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Suomen Reumaliitto ry (jäljempänä Reumaliitto) on huolissaan siitä, että kolmen kuukauden enimmäisaika perusterveydenhuollossa voi olla liian pitkä tulehduksellisessa reumasairaudessa, jossa toimintakyky voi heikentyä nopeasti sairauden pahenemisvaiheessa. Toivomme, että ohjeistuksessa tunnistetaan tilanteet, joissa reumasairaus voi edellyttää kiireellisempää apuvälinearviota.

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Reumaliitto pitää lainsäädäntöpohjan kattavaa esittelyä tärkeänä. Haluamme kuitenkin korostaa, että YK:n vammaissopimuksen artiklat 20, 25 ja 26 velvoittavat turvaamaan apuvälinepalvelut myös tulehduksellista reumasairautta sairastaville, joiden toimintakyky vaihtelee merkittävästi sairauden aktiivisuuden mukaan. Vaihteleva toimintakyky tulisi tunnistaa paremmin palveluiden perusteissa.

On tarpeellista, että vammaispalvelulain ja terveydenhuoltolain mukaisten palveluiden raja on selkeä. Käytännössä reumasairaat voivat jäädä palveluiden välimaastoon, kun lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelut eivät kata kaikkea tarvittavaa, mutta vammaispalvelulain kriteerit eivät täyty. Toivomme selkeämpää ohjeistusta siitä, miten tilanteet ratkaistaan, kun henkilön tarve on ilmeinen, mutta hän ei selvästi kuulu kumpaankaan järjestelmään.

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Reumaliitto pitää tärkeänä kirjausta siitä, että asumispalveluyksikön asukkaille turvataan yksilöllisesti arvioitu lääkinnällisen kuntoutuksen apuväline riippumatta yksikön varustetasosta. Käytännössä tämä ei aina toteudu. Toivomme, että tekstiin lisätään maininta valvonnan ja seurannan veloitteesta, jotta kirjauksen toteutuminen voidaan varmistaa.

3 Toimintakyky apuvälinepalvelun perustana

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Reumaliitto kannattaa ICF-luokituksen käyttöä viitekehyksenä. Haluamme korostaa, että reumasairauksissa toimintakyky voi vaihdella päivittäin ja jopa saman päivän aikana. ICF-arvioinnissa tulisi ohjeistaa huomioimaan tämä vaihtelu eikä perustaa arviota vain yhden arviointitieteen tilanteeseen. Apuvälinetarpeen arviointi tulisi tehdä myös huonon päivän toimintakyvyn perusteella.

4 Apuvälinepalveluprosessi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.1 Hyvinvointialueiden vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Kokemuksemme mukaan hyvinvointialueiden linjaukset apuvälineiden myöntämiskäytännöissä eivät ole kaikilta osin yhtenäisiä. Tämä johtaa alueelliseen eriarvoisuuteen apuvälinepalveluiden saatavuudessa.

Reumaliitto toivoo, että laatusuosituksen ja ohjauksen avulla edistetään yhteismitallisia valtakunnallisia kriteerejä, jotta apuvälineiden myöntäminen toteutuisi yhdenvertaisesti koko maassa riippumatta asuinpaikasta. Tavoitteena tulisi olla, että palvelu perustuu yhdenvertaisiin lääketieteellisiin ja toimintakykyarvioihin, ei alueellisiin tulkintaeroihin.

6.2.2 Apuvälineen omistavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.2.3 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Reumaliitto pitää kaksoiskappaletta koskevaa kirjausta pääosin hyvänä. Haluamme korostaa, että työkykyisille reumasairaille kaksoiskappaleen mahdollistaminen sekä kotiin että työpaikalle voi olla ratkaiseva tekijä työssä pärjäämisen kannalta. Toivomme selkeämpää ohjeistusta siitä, miten eri toimintaympäristöjen tarve arvioidaan käytännössä.

6.6 Apuvälineiden hankintatavat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

7 Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Kyllä

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 03 33 Hengitystieortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 06 06 Tukisukat ja tukihihat käsivarsille ja jaloille ja muille kehon osille

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Reumaliitto kiinnittää huomiota siihen, että tukisukkien luovutusperusteet on kirjoitettu laskimosairauksien näkökulmasta. Reumasairauksissa turvotusta voivat aiheuttaa myös reumalääkitys (erityisesti kortikosteroidihoito) sekä muut reumaattiset tilat. Toivomme, että "muut syyt" -kategoriaa selkeytetään siten, että nämä tilanteet tunnistetaan selkeämmin luovutusperusteissa.

06 Ortoosit ja proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Reumaliitto esittää huolensa, että ortoosien ja tukipohjallisten luovutusperusteet voivat olla liian tiukat tulehduksellista reumasairautta sairastavien näkökulmasta. Nivelreumassa ja muissa tulehduksellisissa reumasairauksissa nivelten virheasennot kehittyvät vähitellen, ja apuvälinetarve voi olla ilmeinen ennen kuin tilanne täyttää "vaikean virheasennon" kriteerin. Ennakoiva apuvälineratkaisu voi estää tilanteen pahenemisen ja on näin sekä inhimillisesti että taloudellisesti perusteltua.

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridiortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 18 Yläraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 24 Alaraajan proteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 03 Peruukit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 09 Pukeutumisen ja riisuutumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 12 WC-apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 33 Peseytymis-, suihku- ja kylpyvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 08 Valkoiset kepit ja tukikepit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Pyörätuolit, lisävoimalliset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Reumaliitto pitää tärkeänä, että sähköisten liikkumisen apuvälineiden arvioinnissa huomioidaan reumasairauden aiheuttama käsien ja yläraajojen toimintakyvyn heikentyminen, joka voi estää manuaalisen pyörätuolin tai tavanomaisten liikkumisen apuvälineiden käytön. Toivomme, että tämä mainitaan arviointiperusteissa selkeämmin.

12 24 09 Käsikäyttöisten pyörätuolien lisävoimalaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

15 Kotielämän ja siihen osallistumisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 Silmälasit ja piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikokoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 Kuulon apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 13 21 Daisy-soittimet ja e-kirjojen lukijat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 29 Merkinanto-, hälytys- ja paikannusvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 39 05 Tuntoaistiin perustuvat näytöt

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 45 Suunnistautumisvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

24 06 Apuvälineet pakkausten käsittelyyn

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Poistettavaksi ehdotettavat luokat

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 06 Kenkälusikat ja saapasrennit?

Ei, miksi? [Reumasairaat henkilöt, joilla on alaraajojen nivelten tulehdus tai virheasentoja, eivät usein kykene kumartumaan kengän pukemiseksi. Yksilöllisesti mitoitettu pitkävirtainen kenkälusikka voi olla välttämätön apuväline, jota ei saa riittävän sopivana kuluttajatuotteena.]

Poistetaanko apuvälineluokka 09 09 09 Vaatepitimet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 09 42 06 Sähköhammasharjat

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 01 Siivuttajat ja leikkurit

Ei, miksi? [Reumasairaudet voivat aiheuttaa käsien ja sormien nivelten turvotusta, virheasentoja ja lihasheikkoutta mm. puristusvoiman heikkenemistä, jolloin veitsellä leikkaaminen on mahdotonta. Yksilöllisesti arvioidut siivuttajat ja/tai leikkurit helpottavat ja mahdollistavat arjen ruuanlaittoa ja itsenäistä toimintaa.]

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 04 Juustohöylät

Ei, miksi? [o Reumasairaudet voivat aiheuttaa käsien, sormien ja ranteiden nivelten turvotusta ja virheasentoja ja lihasheikkoutta, jolloin tavallisen juustohöylän käyttö ei nivelten liikerajoitusten

takia ole mahdollista. Erityisjuustohöylä vähentää em. nivelten kuormittumista ja mahdollistaa juuston leikkaamisen itsenäisesti.]

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 05 Raastimet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 06 06 Hakkurit

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 02 Kuorimaveitset

Ei, miksi? [Reumasairaudet voivat aiheuttaa käsien, sormien ja ranteiden nivelten turvotusta, virheasentoja ja lihasheikkoutta, jolloin tavallisen kuorimaveitsen käyttö ei nivelten liikerajoitusten takia ole mahdollista.]

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 09 04 Siemenkodan poistimet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 03 12 Leivontavälineet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 09 Astiankuivaustelineet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 06 15 Tiskiliinan vääntimet

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 09 18 01 Ruokalautaset

Kyllä

Poistetaanko apuvälineluokka 15 15 21 01 Yleissakset

Ei, miksi? [Reumasairaudet voivat aiheuttaa käsien, sormien ja ranteiden nivelten turvotusta ja virheasentoja, jotka alentavat käsien lihasvoimaa mm. puristusvoimaa ja hankaloittavat siten tavallisten saksien käyttöä. Sakset ovat välttämättömät arjen apuvälineet.]

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 03 Avaajat

Ei, miksi? [Avaajat ovat keskeinen apuväline reumasairaille, joilla on heikentynyt puristusvoima. Vaikka yksinkertaisia avaajia on kuluttajatuotteina, yksilöllisesti soveltuvat avaajat voivat edellyttää ammattilaisen arviota.]

Poistetaanko apuvälineluokka 24 06 06 Putkilonpuristimet

Ei, miksi? [Putkilonpuristimet ovat tarpeellinen apuväline henkilöille, joilla on heikentynyt käden puristusvoima tai motoriikka, kuten reumasairaille.]

Mattila Maria
Suomen Reumaliitto ry